

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΣΤΙΓΜΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΙΝ

Η ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΝ

ΚΑΡΑΓΑΤΣ, Νοέμβριος. — Πρὸ δύο καὶ πλέον ἐτῶν αἱ Ἑλληνικαὶ Πολιτικαὶ Ἀρχαὶ τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης ἐκαλοῦντο νὰ διοργανώσουν διοικητικῶς ἓνα τόπον, τὸν ὁποῖον ἡ Ἑλλάς ἔπαιρνε κατ' ἀρχὰς ὡς ἐντολοδόχους καὶ ἔπειτα ὡς κυρίαρχος. Τὸ ὄνομα τῆς ὑπαλληλικῆς τάξεως τῆς Παλαιᾶς Ἑλλάδος ἀπεστέλλετο καὶ διαταγαὶ ἐδίδοντο ὅπως φανοῦν ὅσον τὸ δυνατόν ἀξιοπρεπέστεροι. Περὶ τοῦ ἔργου των ὁμίλησαν ὁ Εὐρωπαϊκὸς τύπος καὶ δὲν ἀπεκρυψεν ἡ Εὐρώπη νὰ τὸ ἐξάρη μετὰ τὴν δυσμένειαν μετὰ τὴν ὁποίαν ἦτο προδιατεθειμένη. Ἄλλως ἔδοξεν ὁμῶς εἰς τὴν Μοῖραν. Ἡ Ἑλλάς πρὸ μηνὸς ἐκλήθη νὰ παραδώσῃ τὴν Ἀνατολικὴν Θράκην, ἢ μᾶλλον ἐξεβιάσθη νὰ τὴν παραδώσῃ εἰς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι νομικῶς καὶ πραγματικῶς εἶχον ἐκδιωχθῇ τῆς Εὐρώπης. Τὸ συμφέρον ἐνίκησεν. Τὸ πρωτόκολλον τῶν Μουδανίων ἐκάλει τὴν Ἀγκυραν νὰ παραλάβῃ τὴν Ἑλληνικωτάτην Θράκην.

Ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ἀποφάσεων ἤρχισε ταχέως. Ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην αἱ διάφοροι πόλεις καὶ ἐπαρχίαι παρεδίδοντο εἰς τοὺς Συμμάχους διὰ νὰ παραδοθῶν εἰς τοὺς Τούρκους. Ἀπὸ τῆς Κυριακῆς, 6 Νοεμβρίου, ἤρχισεν ἡ παράδοσις τῆς Ἀδριανουπόλεως. Ὡρίσθησαν αἱ ἀρμοδίαι ὑπηρεσίαι αἱ ὁποῖοι θὰ παρέδιδον εἰς τὸν Γάλλον συνταγματάρχην κ. Δουκάς. Καταφανὴς ἦτο ἡ ψυχικὴ ὀδύνη τῶν ἀρμοδίων ὑπαλλήλων. Πολλοὶ προσεπάθησαν νὰ ἀποφύγουν, προφασίζόμενοι διάφορα. Ἀλλὰ τὸ ποτήριον ἔπρεπε νὰ κενωθῇ. Τὰ πρωτόκολλα ἠτοιμάσθησαν. Τὴν Κυριακὴν εἶχον καταγραφῇ τὰ ἐπιπλα, κτίρια, ὄργανα καὶ λοιπὰ καὶ εἶχον μεταφρασθῇ Γαλλιστὶ διὰ τὸ εὐχερέστερον.

μετὰ τινὰς ἡμέρας. Ὁ Τοῦρκος εἶπεν ὅτι εἶχεν ἀνάγκην σήμερον τοῦ κτιρίου. Ὁ Γάλλος δὲν ἐκρατήθη καὶ στρεφόμενος μετὰ περιφρονήσεως τοῦ εἶπε: «Πήγαινε στὸ διάβολο ἀπ' ἐδῶ!...» «Πῆχ ἐγὼ, ἐφένδῃ μ'», εἶπεν ὁ Τοῦρκος, μετὰ τὴν γνωστὴν τρόπον τοῦ χαρακτηρίζει τὴν Τουρκικὴν χαμέρπειαν καὶ ἀπεμακρύνθη. Ἀργότερον συνήντησα τὸν εὐγενῆ Γαλάτην εἰς τὸ Γραφεῖον Τύπου ὑπογράφοντα μερικὰ ἄλλα πρωτόκολλα. Εὐγενέστατα ἐχαίρετῃσεν ὁ ἄνθρωπος καὶ τὰς δακτυλογράφους ἀκόμη. Ὁ πρόπος τοῦ μου ἔκαμεν ἐντύπωσιν ἰδιαιτέραν. Παρὰ Γάλλου κατὸ πῦν ἔμαθον ὅτι ἦτο φιλέλλην πολὺ καὶ ἐμπαικτικῶς παρὰ τῶν συναδέλφων του ἐκαλεῖτο «Γκραίκο-φίλ». Ἔτσι ἐξηγοῦνται ὅλα. Εἰς τὰς 12:30 ἡ παράδοσις εἶχε τελειώσει. Ὑπελείπετο ἡ παράδοσις τοῦ οἰκήματος τοῦ Διοικητηρίου, τὸ ὁποῖον παρέδωκεν ὁ κ. Λαμπρινίδης, τῶν Πολιτικῶν Ὑποθέσεων, εἰς τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ κ. Δουκάς. Τὴν στιγμὴν τοῦ εἰσηρχόμενου εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦ Διοικητοῦ εἶδα ἐξερχόμενον αὐτοῦ τὸν Γάλλον πρόξενον μετὰ φορεμένον τὸ παλτό, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀρκετὴν γούναν.

Εἰς τὰς 12:55 ἀκριβῶς τὰ αὐτοκίνατα παρελάμβανον τοὺς διευθυντάς τῶν γραφείων διὰ Καραγάτς. Εἰς ὧν τὰ πρόσωπα ἦτο ζωγραφισμένη ἡ λύπη. Παρατυχῶν φωτογραφικὸς φακὸς ἐπῆρε τὴν θλιβεράν αὐτὴν εἰκόνα τοῦ ἀποχωροῦντος ὑπαλληλικοῦ κόσμου. Εὐχομαι εἰς καλὴν ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστας μου νὰ μὴ παρίσταται εἰς τοιαύτας κρισίμους στιγμὰς. Ὁ τελευταῖος τοῦ ἀπὸ ὧν ἐφυγεν ἦτο ὁ κ. Ζωρίδης. Δὲν θὰ τὸν ἀνέφερα, ἀν δὲν μοῦ ἔκαναν δύο τινὰ ἐντύπωσιν διὰ

Τὴν Την Νοεμβρίου, ἡμέραν Δευτέραν, ἤρχισαν ἀπὸ πρωίας ἡ παράδοσις. Παρέτυχα εἰς δύο ἡ τρεῖς εἰς αὐτῶν. Τὸ θέαμα δὲν περιγράφεται. Οἱ Ἕλληνες ὑπάλληλοι ἐξετέλουν τὴν ὑπηρεσίαν αὐτὴν ὡς τὴν αἰσχροτέραν ὑπηρεσίαν. Περὶς τῶν δὲν παρετήρουν. Μηχανικῶς παρέδιδον τὰ εἰς τὰ πρωτόκολλα περιεχόμενα. Ὁ παραδίδων ὑπέγραφε πρῶτος. Ἐνὸς ὑπαλλήλου εἶδα τὸ χερὶ τρέμων ὅταν ἐδουλοῦσε τὴν πένναν τοῦ εἰς τὸ μελάνι. Γυρίζοντας μου λέγει: «Τὴν στιγμὴν αὐτὴν διαπράττω τὴν μεγαλειτέραν ἀτιμίαν. Αὐτὸ θὰ εἶναι αἰσχρὸς διὰ τὴν οἰκογένειάν μου». Ἄλλος πάλιν τόσον ἦτο συγκινημένος, ὥστε ὅταν ὑπέγραψε μὲ δρεγμένα τὰ μάτια σιγὰ σιγὰ μου ἐβόησεν: «Οὔτε ἐγὼ δὲν ἀναγνωρίζω δὲν εἶναι δική μου ὑπογραφή αὐτὴ τοῦ ἔβαλα».

Οἱ Γάλλοι παρελάμβανον τὰ ἐν τῷ πρωτοκόλλῳ λεπτομερώς. Τὰ τῆς δημοσίας Ὑγείας παρέλαβεν ὁ ἐπίατρος κ. Κρός. Ἡ Δημοσία Ὑγεία εἶχεν ἐγκατασταθῇ εἰς ἓνα μικρὸν ὠρεῖον σπιτάκι πλὴστον τοῦ Δημαρχείου. Ὅταν ὁ Γάλλος ἱατρός ἐμπήκε μέσα καὶ εἶδε τὰ ἐπιπλα καὶ ὄργανα εἰς τὴν θέσιν τῶν, ἠρώτησε τὸν ἐντεταλμένον τὴν παράδοσιν κ. Σωκρατίδην. «Ὅλα αὐτὰ θὰ τὰ παραδώσετε; «Ναί, γιατίρ μου».

Ἐγὼ ἂν ἦμουν εἰς τὴν θέσιν τὰς δὲν θὰ παρέδιδά τίποτε. Ὅλα τὰ ὄργανα μαζί μου. Ὁ Ἕλλην ὑπάλληλος ἤρχισε νὰ διαβάξῃ τὸ πρωτόκολλον. Ὁ Γάλλος ἐκπληκτος παρατηροῦσε ἕνα πρὸς ἕνα. Ἐφθασαν καὶ εἰς τὸν ἀπολυμαντικὸν κλιθεῖον. Ὁ κλεισθαινοὺς Τούρκος εὐρίσκειτο ἐκεῖ. Μόλις εἶδε τὸν προϊστάμενόν του νὰ παραδίδῃ τὸ ἐργαλεῖον δι' αὐτὸ ἐξηγητήσας τὸσον κύριον ἤρχισε νὰ κλαίῃ. Ὁ Γάλλος ἠρώτησε τί ἦτο αὐτοῦ καὶ γιατί κλαίει. Τοῦ ἐξηλώθη ἡ ταυτότης του καὶ τὸ αἶσιον τῆς λύπης τοῦ. Καὶ ὁ Γάλλος ἐτόνισε μὲ κάποιαν ἰδιαίτεράν λύπην ἐπὶ λέγει:

—Τὸν κακώμοιρον θὰ τὸν σφάζουν οἱ Κεμαλικοὶ ὅταν θὰ μποῦν μέσα.

Ἡρωτήθη ὁ κ. Κρός ποῦ στηρίζει τὴν σκέψιν τοῦ αὐτὴν καὶ ἀπήντησε πάλιν ἐπὶ λέγει: «Δυστυχῶς αὐτὴν τὴν ἀπόφασιν ἔχουν οἱ Κεμαλικοί. Ὅσοι Τούρκοι ὑπηρέτησαν ὑπὸ τὴν Ἑλληνικὴν διοίκειν θὰ σφαγοῦν».

Ἡ παράδοσις ἐξηκολούθησεν, ὁ Γάλλος ἀπὸ ἐκπλήξεως εἰς ἐκπλήξιν περιέπιπτεν μὲ τὴν παράδοσιν ὧλων ἐκείνων τῶν ἐργαλείων, τὰ ὁποῖα σήμερον ἀποτελοῦν περιουσίαν. Ὅταν εὐρίσκειτο εἰς τὸ τέρμα τῆς ἡ παραδόσεως, παρουσιάσθη ὁ Τούρκος Δημάρχος, ὁ ὁποῖος ἐξήγησε παρὰ τοῦ Ἑλλήνος ὑπαλλήλου νὰ τοῦ παραδώσῃ τὸ κτίριον τῆς Δημοσίας Ὑγείας διότι ἤθελε νὰ ξενίσῃ μερικὸς Τούρκους ἐπισήμους. Ὁ Ἕλλην τὸν παρέπεμψεν εἰς τὸν Γάλλον. Ὁ Τούρκος ἐπανελάβε τὴν παράκλησιν. Ὁ Γάλλος μὲ κάποιαν ἀπέχθειαν τοῦ εἶπε νὰ περιμένῃ καὶ ἡ παράδοσις θὰ γίνῃ κανονικῇ.

τὸν καλὸν αὐτὸν ὑπάλληλον: Ἡ παραμονὴ τοῦ μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς νὰ ἐπιβλέπῃ τὴν παραλαβὴν καὶ τοῦ τελευταίου ἀκόμη Ἑλληνικοῦ ἐπίπλου, τὴν καταγραφὴν παντὸς Τουρκικοῦ καὶ τὸ κουράγιον ποῦ κατέβαλε νὰ κρατῇ τὴν ψυχραιμίαν του. Ἦτο ὁ ἐργολάβος τῆς κηδείας. «Κλειθώστε καλὰ, παιδιά». Αὐτὴ ἦτο ἡ τελευταία διαταγὴ τοῦ ἔδωκεν εἰς τοὺς Τούρκους ὑπαλλήλους, οἱ ὅποιοι μὲ δάκρυα εἰς τὰ μάτια ἔβλεπον τοὺς ὑπαλλήλους νὰ ρεῦγουν. «Στὸ καλὸ, ἀρεντικὸ». —Ἐλεγεν ἕνας Τούρκος μὲ λυγμούς, εἰς τὸν κ. Τσιμπρὴν, ὅταν ἀπεμακρύνετο.

Ἀνεθήκαμε ὅλοι μὲ ἀσταθὲς δῆμα εἰς τὸ αὐτοκίνητον. Ἐρρίξαμε τὴν τελευταία ματιὰ πρὸς τὸ κτίριον αὐτὸ ποῦ εἶχε δεχθῇ τὴν Ἑλληνικὴν ὑπαλληλίαν καὶ τὸ κυττάξιμα καλὰ-καλὰ ὅπως ἡ μητέρα τὸ παιδί της, ὅταν τὸ θάξουν στὸν τάφο. Ὁ Ἕλλην σκοπὸς χωροφύλαξ ἐστάκετο ἀκόμη εἰς τὴν κυρίαν εἰσοδόν. Εἰς τὰς 3 τὸ ἀπόγευμα θὰ παρέδιδεν εἰς τὸν Γάλλον συνάδελφόν του. Μετὰ μεσημέριαν, 1:15 (εὐρισκόμεθα ὁλοταχῶς εἰς τὴν ἑσπέραν τοῦ Ἑβρου. Ἡ Ἀνατολικὴ Θοράκη εἶχεν ἐγκαταλειφθῇ παρὰ τῶν ὑπαλλήλων. Σέλιγες ὥρες ὁ Τούρκος θὰ ἦτο κύριός της.

Ἀπὸ μακριὰ οἱ μινιάρδες τοῦ Σουλτὰν Σελὶμ ἐξεῖχον, ὅπως ἐξεῖχον καὶ ὅταν ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς θὰ ἐμπαινῃ θριαμβευτικῶς. Μερικὰ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὰ σύννεφα ἔπεσαν ξαφνικὰ εἰς τὸν πρὸβλόν τοῦ τζαμιοῦ καὶ τὸ ὄρει-χάκκινον Τουρκικὸν σῆμα ἔλαμψεν ὀδυκλήρον. Ἦτο ἡ κυριαρχία τῆς Τουρκίας ἐπὶ τῆς Ἀδριανουπόλεως. Ἀλλὰ ἀμέσως ἔσβυσε. Πόσωνερα ἐγέννησε τὸ τυχαῖον αὐτὸ γεγονός. Τοῦ Λαζάρου τοῦ θναύμα τουρκοῦ εἶναι σήμερα, ἐφώναζε κάποιος ἀπὸ τοὺς ὑπαλλήλους. Καὶ ἄλλος προσέθετε. Καὶ μήπως Λαζάρος δὲν εἶναι ἡ Τουρκία; Δὲν εἶναι ὅμως καὶ Χριστὸς ποῦ θὰ ζῇσῃ αἰώνια, εἶπε κάποιος ἄλλος θεοφοβούμενος.

Εἰς τὸ Καραγάτς στοῦ «Τσολιὰ» ἐδόθη τὸ μεσημερινὸ τραπέζι. Τὴν Τρίτην εἰς τὰς 6 ἀνεχώρησεν ὁ ὑπαλληλικὸς κόσμος διὰ Γκιουμουλτζίναν μὲ τὸν κρυφὸν πόθον πὼς γρήγορα θὰ γύριζε. . .

Δ. Θ. Μ.

ΕΚΔΟΣΙΣ "ΑΤΛΑΝΤΙΔΟΣ"

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΕΠΙΣΤΟΛΟΓΡΑΦΗ

Λαϊκὴ ἐκδόσις μὲ
ἐξώφυλλον νέαν
δειγμάτων εἰς
καὶ ἐρωτικῶν
σας τὰς ἀπο-
δοῦ. Τιμή...

ΒΙΒΛ